

DE ZELDZAME GROTE NEDERLANDSE HOENDERRASSEN INDEPERIODE 1978-1982

door A. Boks, Lierdererf 20, 7364 BG Lieren

In dit artikel wordt in de eerste plaats een overzicht gegeven van het aantal inzenders van zeldzame Nederlandse hoenderrassen in het tentoonstellingsseizoen 1982-1983. Aangezien dit de vijfde inventarisatie is zal om dit lustrum gestalte te geven speciaal een vergelijking worden gemaakt met de eerste inventarisatie uit het tentoonstellingsseizoen 1978-1979.

In overleg tussen de Stichting zeldzame huisdierrassen, de N.H.D.B. en de Nederlandsche Hoenderclub is 5 jaar geleden besloten jaarlijks de inzenders van zeldzame grote Nederlandse hoenderrassen te inventariseren. In de loop van de jaren zijn al deze inventarisaties uitgevoerd door de heer W. van Helden, medewerker van de Stichting zeldzame huisdierrassen. De heer H. Hoving, secretaris-penningmeester van de N.H.D.B., stelde de tentoonstellingscatalogussen voor dit doel beschikbaar.

In de loop van de tijd is er een aantal wijzigingen in de manier van inventariseren aangebracht onder andere rassen voorkomende in één kleurslag met meer dan 40 inzenders zijn buiten beschouwing gelaten evenals de kleurslagen met meer dan 40 inzenders bij de andere rassen. Dit geldt sedert het seizoen 1980-1981. Om het werk te beperken zijn sinds het seizoen 1981-1982 ook de verenigingstentoonstellingen niet meer meegenomen bij de inventarisatie. Dit seizoen zijn behalve het buiten beschouwing laten van de zilverpatrijs Twentse Hoenders geen veranderingen aangebracht in de inventarisatie.

Reden om 5 jaar geleden met de inventarisatie te beginnen was het verontrustende bericht over de toestand van bepaalde rassen, dat uit een onderzoek van de Stichting zeldzame huisdierrassen naar voren kwam.

Hoe is de situatie nu? We moeten zeggen verrassend goed bij bepaalde rassen zoals in het navolgende zal blijken.

In staat 1 is een overzicht gegeven van het aantal inzenders per ras in de afgelopen tentoonstellingsseizoenen. Door het weglaten van de inzenders op verenigingstentoonstellingen zijn de cijfers van de laatste twee jaar minimumcijfers.

Staat 1. Het aantal inzenders van zeldzame grote Nederlandse hoenderrassen in de tentoonstellingsseizoenen 1978-1979 tot en met 1982-1983.

ras	1982-1983	1981-1982	1980-1981		1979-1980		1978-1979
Ned. Baardkuifhoenders	15	14	14	15	13	14	
Brabanters	16	14	12	11	4		
Assendelfters	18	16	14	9	9		
Hollandse Kuifhoenders	19	17	16	17	24		
Kraaikoppen	21	13	12	7	7		
Nederlandse Uilebaarden			29	31	20	13	9
Drentse Hoenders	31	28	29	22	29		
Groninger Meeuwen		47	22	12	8	3	

Zoals reeds gezegd heeft zich in de afgelopen 5 jaar een spectaculaire ontwikkeling voorgedaan. Van de acht zeldzame rassen heeft één ras zijn aanhang duidelijk zien teruglopen namelijk de Hollandse Kuifhoenders terwijl de Nederlandse Baardkuifhoenders en de Drentse Hoenders zich ongeveer op het peil van het seizoen 1978-1979 hebben gehandhaafd. Blijven over 5 rassen die duidelijk in de lift hebben gezeten met als grote trekker de Groninger Meeuwen. Wij hebben het vermoeden dat degene die 5 jaar geleden zou hebben gezegd dat dit ras in de komende 5 jaar de rij van zeldzame grote Nederlandse hoenderrassen met

grote snelheid zou verlaten meewarig zou zijn aangekeken. Dit was het ras waarvan in het seizoen 1978-1979 iedereen vreesde dat het zou verdwijnen. In het seizoen 1982-1983 is dit het ras onder de zeldzame Nederlandse hoenderrassen met verreweg de grootste aanhang. Wij hebben het vermoeden dat veel boeken die in de afgelopen jaren zijn verschenen op het punt van de zeldzaamheid van de Groninger Meeuw moeten worden herzien. Belangrijk is de handhaving van de situatie en verbetering van de kwaliteit. De kwantiteit is er, nu nog de kwaliteit. Gelukkig zijn er al een aantal typische vertegenwoordigers van dit ras, we hopen dat het ook op dit punt de komende jaren bergopwaarts zal gaan.

Een tweede sterke groeier in het afgelopen seizoen was de Kraaikop. Maar ook hierbij geldt hetzelfde als hetgeen we hebben opgemerkt bij de Groninger Meeuw. De kwantiteit neemt toe maar nu nog de kwaliteit. Het gevecht tegen te weinig massa, eendevoeten, dakstaarten, sporen bij de hennen zal vermoedelijk nog de nodige slachtoffers vergen. We hebben goede hoop, gezien de gesignaleerde goede dieren, dat de Kraaikop ook in kwalitatief opzicht binnenkort weer aan de top meedraait.

In wezen is het aantal inzenders van de Nederlandse Uilebaarden in de afgelopen 5 Jaar harder gegroeid dan dat van de Kraaikoppen, alleen is in het laatste tentoonstellingsseizoen de belangstelling weer iets teruggelopen. Desondanks ziet de situatie er momenteel niet ongunstig uit. Ook de toenemende belangstelling voor de Brabanters mag echter niet uit het oog worden verloren. Nog steeds neemt dit ras de op een na ongunstigste positie in in de rij van Nederlandse hoenderrassen maar wel is de aanhang verviervoudigd.

Verhoudingsgewijs wordt de situatie voor de Nederlandse Baardkuifhoenders steeds ongunstiger. Dit is het ras met het geringste aantal inzenders alhoewel in deze periode het aantal inzenders vrijwel gelijk is gebleven. Zonder dat de situatie direct verontrustend is te noemen, is een toename van het aantal inzenders zeker geen overbodige luxe, ook gezien het aantal inzenders per kleurslag zoals verder op in dit verhaal zal blijken.

Rassentrouw

Ondanks het feit dat er wijzigingen zijn aangebracht in de manier van inventariseren willen we u een beeld geven van het aandeel dat de vaste inzenders in de afgelopen 5 Jaar van het totaal aantal inzenders in het seizoen 1982-1983 vormden.

Staat 2. Het aandeel dat de vaste inzenders vormden in het seizoen 1982-1983 van het totaal aantal inzenders per ras.

ras	percentage vaste inzenders
Ned. Baardkuifhoenders	53
Brabanters	6
Assendelfters	11
Hollandse Kuifhoenders	42
Kraaikoppen	14
Nederlandse Uilebaarden	14
Drentse Hoenders	26
Groninger Meeuwen	2

Opvallend is het dat de rassen die vrijwel geen groei doormaakten of in aantal inzenders achteruitgingen een grote vaste kern inzenders hebben. Over het algemeen is het percentage vaste inzenders aan de lage kant. Hopelijk dat dit beeld zich wijzigt nu de meeste rassen een belangrijk grotere aanhang hebben gekregen.

Nieuwe inzenders

Om een beeld te krijgen van de ontwikkeling sinds het seizoen 1981-1982 is in staat 3 een overzicht gegeven van het aandeel dat de nieuwe inzenders vormden van het totaal aantal inzenders per ras.

Staat 3. Het aandeel dat de nieuwe inzenders in de seizoenen 1981-1982 en 1982-1983 vormden van het totaal aantal inzenders in deze seizoenen (in procenten).

ras	1982-1983	1981-1982		
Groninger Meeuwen		64	64	
Assendelfters	56	44		
Drentse Hoenders	52	43		
Hollandse Kuifhoenders	47	24		
Brabanters	44	43		
Kraaikoppen		43	15	
Nederlandse Uilebaarden			41	52
Ned. Baardkuifhoenders	27	21		
TOTAAL	49	41		

Evenals in het seizoen 1980-1981 bestond bijna de helft van het aantal inzenders uit inzenders die een ras voor het eerst in de kooi bracht, dat wil zeggen op een andere dan een verenigingstentoonstelling. Laag is het aandeel nieuwe inzenders bij de Nederlands Baardkuifhoenders. De snelle groei van het aantal inzenders van de Groninger Meeuwen uit zich ook nu weer in het hoge percentage nieuwe inzenders. Hoe is het trouwens afgelopen met de nieuwe inzenders uit het vorige seizoen? Dat vindt u weergegeven in staat 4

Staat 4. Het percentage van de nieuwe inzenders uit het seizoen 1981-1982 dat ook in het seizoen 1982-1983 inzond. Ter vergelijking zijn ook de percentages nieuwe inzenders uit de seizoenen 1980-1981 en 1979-1980 dat in het volgende seizoen inzond vermeld.

ras	1982-1983	1981-1982	1980-1981		
Kraaikoppen		100	83	50	
Groninger Meeuwen		71	57	37	
Brabanters	50	60	75		
Nederlandse Uilebaarden			37	83	37
Ned. Baardkuifhoenders	33	33	50	60	
Assendelfters	33	80	20		
Drentse Hoenders	25	25	50		
Hollandse Kuifhoenders	0	29	20		

Laten we gezien het geringe aantal nieuwe inzenders in het seizoen 1981-1982 de Kraaikoppen buiten beschouwing dan is het opvallend hoeveel nieuwe inzenders van de Groninger Meeuwen het ras trouw bleven. Opvallend is dat alle nieuwe inzenders van de Hollandse Kuifhoenders het na een jaar alweer voor gezien hielden. In de vorige seizoenen bleven er ook al weinig over. Spelen hierbij de sporen bij de hennen een belangrijke rol of zijn er andere factoren in het spel? In wezen is het jammer dat veel nieuwe inzenders het reeds na een seizoen opgeven. Een goede begeleiding door de speciaalclubs, misschien nog beter door de plaatselijke verenigingen, kan mogelijk een snel veranderen van ras of het helemaal stoppen met de liefhebberij voorkomen.

Aantal inzenders per kleurslag

De toe- of afname van het aantal inzenders per kleurslag in de afgelopen 5 jaar is weer gegeven in staat 5.

Staat 5. Het aantal inzenders per kleurslag per ras in het tentoonstellingsseizoen 1982-1983. Tussen haakjes is het aantal inzenders in het seizoen 1978-1979 vermeld

ras kleurslag

Ned. Baardkuifhoenders blauw 3 (2); wit3 (6); zwart 4 (4); zilverzwartgezoomd 5 (7) goudzwartgezoomd 6 (7); geelwitgezoomd 7 (5)
 Brabanters koekoek 2 (-); geelwitgetoept 1 (2); goudzwartgetoept 1 (2); zilverzwartgetoept 6 (1); blauw 8 (-); zwart 11 (2)
 Assendelfters zilverpel 2 (-); goudpel 18 (11)
 Hollandse Kuifhoenders blauwwitkuif 2 (8); koekoekwitkuif 4 (5); witzwartkuif 4 (1); witte witkuif 7 (10); zwartwitkuif 12 (20)
 Kraaikoppen koekoek 4 (2); wit 6(1); blauw 7 (4); zwart 17 (5)
 Nederlandse Uilebaarden koekoek 2 (1); wit 4 (1); geelwitgeloverd 4 (1); zilverzwart-geloverd 7 (2); goudzwartgeloverd 9 (1); blauw 11 (2); zwart 18(8)
 Drentse Hoenders (met staart) blauwpatrijs 1 (-); roodgeschouderdwit 2 (-); zwartgoudhals 2 (-); geelpatrijs 6 (-); zilverpatrijs 8 (8); gezoomd zilverpatrijs 9 (5); patrijs 13 (12); gezoomd patrijs 13 (18)
 Drentse Hoenders (bolstaart) patrijs 1 (-); zilverpatrijs 1 (-); gezoomd zilverpatrijs 1 (2); geelpatrijs 1 (-); gezoomd patrijs 2 (8)
 Groninger Meeuwen zilverpel 39 (3);goudpel 12 (-)
 Barnevelders zwart 10 (8);blauwgezoomd 10 (-);wit 12 (8)
 Friese Hoenders blauw 3 (-); zwartbont 5 (1); wit 6 (3); koekoek 8 (5);rood-bont 10 (1 1); zwart 12 (13); roodpel 20 (12); goudpel 25 (19)
 Hollandse Hoenders citroenpel 1 (2); geelwitpel 1 (1); koekoek 2 (2); blauw 3 (3); zilverpel 5 (7); zwart 9 (9); zilverzwartgeloverd 23 (25)
 Twentse Hoenders patrijs 10 (3)

Beperken we ons tot de kleurslagen waarvan het aantal inzenders met 6 of meer is gewijzigd in de afgelopen 5 jaar dan krijgen we het volgende beeld. Op kop gaan de zilverpel Groninger Meeuwen waarvan het aantal inzenders maar liefst met 36 toenam. Deze kleurslag wordt, zij het op grote afstand, gevolgd door de goudpel Groninger Meeuwen (12 inzenders) en de zwarte Kraaikoppen (12 inzenders). De blauwgezoomde Barnevelders en de zwarte Nederlandse Uilebaarden zagen hun aanhang met 10 inzenders toenemen. In deze periode kregen de zwarte Brabanters en de blauwe Nederlandse Uilebaarden er 9 inzenders bij. Acht inzenders winst waren er voor de blauwe Brabanters, de roodpel Friese Hoenders en de goudzwartgeloverde Nederlandse Uilebaarden. De goudpel Assendelfters en de patrijs Twentse Hoenders zagen hun aanhang met 7 inzenders toenemen. Zes inzenders meer waren er bij de nieuwe kleurslag bij de Drentse Hoenders, de geelpatrijs, en de goudpel Friese Hoenders.

Naast deze winnaars helaas ook enkele, in verhouding, sterke verliezers namelijk de gezoomde patrijs Drentse Hoenders (6 inzenders) en de blauwwitkuif (6 inzenders) en de zwartwitkuif (8 inzenders) Hollandse Kuifhoenders.

Spreiding van de inzenders over de provincies

Evenals in voorgaande Jaren blijkt dat bij rassen, die een duidelijke herkomstprovincie hebben, de inzenders vooral uit deze provincie afkomstig zijn. Noord-Holland telt 56% van de inzenders van de Assendelfters, Groningen 49% van de Groninger Meeuw inzenders en Drente 45% van de inzenders van de Drentse Hoenders. Opvallend is dat Gelderland de provincie is met een belangrijk aandeel van de inzenders van Nederlandse Baardkuif-hoenders (47%), Kraaikoppen (43%) en Hollandse Kuifhoenders (42%).

Staat 6. De spreiding van de inzenders van zeldzame Nederlandse hoenderrassen in het seizoen 1982-1983 over de provincies.

[illegible]

HollKuifhoenders			1	1	8	3	2		1	2	1
19											
Kraaikoppen	1			2	9	2		2	1	3	1
21											
Nederlandse Uilebaarden			2	6		3	7	5	1	1	1
1	2	29									
Drentse Hoenders	1	2	14	3	2	1	2	1		3	2
31											
Groninger Meeuwen		23		4	2	4	2	6	1		4
1	47										

Nabeschouwing

Terugziende op 5 jaar inventarisatie van de inzenders van (zeldzame) grote Nederlandse hoenderrassen kunnen we zeggen dat een aantal rassen bezig is aan de opbouw van een sterke positie. We denken hierbij met name aan de Groninger Meeuwen waarvan wever moeten dat ze nog nooit een dergelijke grote aanhang hebben gehad. Ook de positie van de Nederlandse Uilebaarden is verbeterd terwijl de Kraaikop aan een forse opmars bezig schijnt. De Brabanter is ook uit het dal omhoog geklommen, de groei gaat echter wat geleidelijker dan bij de voorgaande rassen. Dit geldt ook voor de Assendelfters.

Het Drentse Hoen en het Nederlandse Baardkuifhoen blijven op het niveau van 5 jaar geleden. De Hollandse Kuifhoenders hebben echter helaas terrein verloren. We hopen dat de drie laatst genoemde rassen zich in de komende 5 jaar in een toenemende belangstelling mogen verheugen.